

I. RÉSZ.

ALKALMI BESZÉDEK.

**A KIRÁLYI
MŰVÉSZETRŐL.**

ÍRTA

SZIGYÁRTÓ ALBERT

KÉZIRAT SZABADKÖMŰVESEK SZÁMÁRA.

SZEGED, 1913. A PÁHOLY SAJÁTJA.

ÁRA I KORONA.

Nyomatott Engel Lajos nyomda- és lapvállalatnál Szegeden. 1913.

ELŐSZÓ.

A Szeged k.-én dolgozó két t. és t. páholyban a szónok és a főmester tisztében elmondott egyes beszédeim kinyomatását a tt. több ízben elhatározták.

Ezt teljesítem e két kötetkének közrebocsátásával. A kiválasztott munkák inkább a szabadkőművesi világnézet több oldalú megvilágításai, mert a napi és helyi vonatkozású dolgozatok már nem aktuálisak.

Az első kötet tíz alkalmi munkát, a második tizenkét avató beszédet tartalmaz, melyek némelyike hosszabb-rövidebb kivonatban már a „Kelet“-ben is megjelent. Mindkét kötetben vannak „Árpád“ páholybeli dolgozatok is. Ezel ottani munkásságom kedves emlékei s néhol a Szeged“ páholy megalapításának okaira is rávilágítanak.

A beszédekben tizenkét esztendő törekvései, hangulatai, színei rezdülnek meg. Most a bennük foglalt gondolatok ismét szárnyra kelnek, mint a visszatérő fecskék.

Kérem a tt.-et, fogadják őket a régi fészeknél jó ismerősül, új tájon jóindulattal.

Szeged, 1913. július 1.

Szigyártó Albert.

Láncban.

*A „Szegec” páholy felavatásán
1911. december 2.*

„*Concordia domi*”

Egyetértést bent
Mindenkor megóvni . . .
Alijuk a versenyt.

Szoros láncba fűzve,
Míg szív szívhez szól . . .
A cél ki van tűzve,
Csak munkáljuk jól:

Zsarnokság, sötétség,
Sok éhes gyomor . . .
Bigottság, gyűlölség,
S a többi nyomor . . .

Tágas a munkatér,
Feladatot kapsz;
Rajta, gyomlálj testvér!
Úgy lesz „*fóris pax*”

Nagy célok.

*Ünnepi beszéd az Árpád páholy 30 éves fennállásának
évfordulóján 1900. május 26-án tartott nővér munkán.*

Tisztelt nővérek, szeretett ttv...!

A kegyes sors nekünk tartotta fenn ez
alkalmat, hogy □-unk 30adik évforduló
ünnepén együtt örvendhessünk.

30 év egy intézmény életében nem nagy
idő, de elég arra, hogy elmúltán mintegy
határjelnél kissé megállapodva, tanulságért
a múltba pillantsunk vissza s aztán körül-
tekintsünk a jelenen, hogy a jövő munkás-
ságához erélyt, kitartást gvüjtsün k.

Majdnem egyharmadszázada tehát, hogy
Szegeden a szabadság, egyenlőség és testvé-
riség hármasszámú eszményének oltárt emeltek.

Es e három évtizedből kettőnél több
fogyott el a fejlődés és vissza-visszaesés
folytonos küzdelmében, míg az érettkorú
alkotásokban nyilatkozó munkásságra az

egész időnek mintegy hetedrésze esett. . . Csak alig múltott egy éve, hogy az oltár saját otthonába költözött; de jó lélekkel vallhatjuk, hogy páholyunk eddigi egész életfolyamán — a viszonyok korlátái között — mindig magasabb szabadkőművesi eszményekért dolgozott s bár e munkáját nem minden időben tetőzte hangzatos siker, munkánk haszontalan még sem volt.

Amint most emlékezetünkben elvonul a múlt — tudom — jól eső érzés melege tölti el testvéreim szivét, ha a megfutott út messze tájain itt-ott a felszántott köny után fakadó derű, egy-egy megoltalmazott gyenge, egy-egy megvédelmezett jog, egy-egy megmentett egyéniség, egy-egy érvényre juttatott tehetség, vagy eszményeinknek egy-egy szeretettel kiküzdött diadala tűnik elénk.

Hogy eshettek félsikerű, vagy éretlen eredményű kezdeményezések is .... hogy néha a magvető kezét is feltörte a rögtörő eke, ... ki csodálkozhatnék ezen?!

Ki kíván tapasztalatok híján is folytonos sikereket?

Ha voltak csalódásaink, szolgáljanak azok erőink acélozására, utódaink tanulságul.

Egy bizonyos és ez az, hogy a világos-

ságot véka alá nem rejtettük, a reánk bízott talentumokat el nem ástuk.

Tanúságot tehet erről a kezdetben kicsiny sereg mai tekintélyes száma (181) és a szeretet igéinek terjesztésére szeretettel alapított több virágzó körünk.

Hogy közelebb hoztuk-e a legfőbb célul kitűzött hármasszámú eszményt, vagy haladtunk-e és mennyire feljünk, ki tudna erre pontos feleletet adni?

Szabadság, egyenlőség és az emberek testvérisége szívárvány vágyaink egén, amely mint a felhők színjátéka a szaladó gyermek előtt, mindig előttünk és mindig egyenlő messze van.

Nem régen, az emberiség egy hősi őrzőségének idején, mintha e háromszínű szívárványt megközelítették volna . . . s íme, ma bizonyos, hogy a vélt siker csak a képzelet csalóka játéka volt, mint ahogy a felhők színpompája is csak játéka a szét-szórtan visszavert fénynek.

Pedig az eszmények még sem lehetnek pusztán a képzelet szötte színes képek, hiszen ha lassú lépésekkel is, de haladunk

feléjük. Letűnő századunk száz meg száz intézményt alkotott ennek bizonyosságául. Csakhogy felmérhetetlen még a térség, amit munkába kell venni, vége nem látszó az út, amit meg kell tenni, amíg célhoz jutunk. A felkelő hold is visszamenni tetszik a keletre tartó utas előtt, de azért reggelre mégis mögéje kerül.

*

Ellenségeink sokszor hangoztatják, hogy a szabadkőművesség előhaladott korunkban elavult intézmény, mely eredeti hivatását már betöltvén, céltalanná vált.

Nekünk, akik a szabadvélemények tisztelői vagyunk, kötelességünk ez állítással szembe nézni s vele komolyan foglalkozni. Engedjék meg, hogy a magunkbaszállás ez ünnepét ily célú körütekintésre is felhasználjam.

Van-e hát korunkban lelkiismereti, szellemi szabadság?

Ma műveit államok népeit az isten nevében működő hatalmi szövetkezet fojtogatja. A kegyeskedők váltig ígéretik az isten országát *másutt*, de maguk *itt* igyeksenek országokat kaparintani... Cseng széltében a jelszó: „Ápoljuk a nép vallásos érzületet,

mert pusztul az erkölcs, burjánzik a bűn“. Zsonganak ájtatos zsolozsmák... De jelzavak, zsolozsmák harmóniájából a tettek önzése disszonánsán üt ki... Azonban nő a vallásos buzgóság, járvánnyá kezd válni a fanatizmus.

Egyes felekezetek hatalmi érdekek szolgálatába esvén, eredeti hivatásuk, az ember szeretet és a könyörületesség terjesztése helyett, könyörtelen ellenségeskedésben állanak a haladással, felekezeti érdekek ápolása okán gyűlölködést szítanak.

Az ember — az isteni eredetű — aki azt hiszi, hogy istenében megtalálta a létező világ forrását, a dolgok okát, urát és célját.. . az ember a maga kicsinyességében ezt az istent is sárba rántja. Dicséri, hogy kedvébe jusson, mint hiú zsarnokot s szidja, ha nincsen kedvére, mint gonosztevőt. Kiszabott mozdulatokat, szólamokat, dallamos hanglejtést, istennek tett szolgálatnak — imádságnak — minősít; azt, hogy magát időnként az elemeknek minő eredetű vegyületeivel táplálja vagy nem táplálja, áldozatnak tekinti és művelt jelzőre igényt tartó ember képes magát különbnek tartani mindazoknál, akik máskép teszik ugyanezt.

Közkeletű szállóige, hogy: művelt ember nem lehet vallás (értsd: felekezet) nélkül. Mikor az állam megszünteti azt a lelkiismereti kényszert, amely a polgárokat hinni kötelezte azt, amit nem hittek: akkor közbecsülést váró férfiak az erkölcs nevében szónokolnak a lelkiismereti szabadság e legegységesebb kelléke ellen, sőt nemcsak szónokolnak, hanem a hangulatkeltés, a terrorizálás minden eszközét kimerítik a küzdelemben.

Íme így áll a huszadik század küszöbén a szellemi szabadság, ilyen az ember szuverén ítélkezése a dolgok felett; így érvényesül a fennhangoztatott szabadakarat.

Hát elavult már a szabadkőművesség? Nincsen itt a munkának óriás mezeje?

Oh, ki vezeti az embereket egy valóságosabb, egy igazibb, egy magasabb isten közelébe?

Hát hogy állunk az anyagi szabadság, az egyenlőség és testvériség terén?

Egy vad óriás roppant taposó-malmát rabokkal tiportatja.

A taposó-kerék felső foka szabadulást, boldogságot ígér.

A rab fut, száguld fokról-fokra, de minden elért fok lesülyed a súly alatt; a rab helyben fut, csak a kerék szalad.

Hány eszme kötődött ígéretként már a felső fokhoz? Hány millió taposta az élet e nagy taposó-malmát sokáig reménytelenül, majd a jövő élet reményében, aztán a pozitív tudás hitében s hányan vesztek célt nem érve csalódottan el?

Ma a vagyoni jóllét kísért a felső fokon. Iszonyú vagyonhajsza rémségei között élünk, az ember embertársán gázol fölfelé a csillogó ideálhoz. A letiport milliók nyomorultan szoronganak, roskadoznak a rajtuk gázolok súlya alatt, de föléjük mind több réteg kerül. Jajgatásuk tompán hallik, mint a távoli vihar moraja, csak néha-néha üvölt föl, mikor meg-megrázza óriás testét a letiport tömeg. Ilyenkor megrendülnek a felső rétegek is.

Ha összeroppan, vagy kiszakítja magát egy-egy csapat a leszorított tömegeből, akkor nagy zuhanás esik, felülről mások hullanak helyébe és a nagy taposó-malom forog tovább ...

A vagyon egyesek kezében felhalmozódik s mindenik mellett ezrek fetrengenek nyomorban.

Az erős a gyenge ellen törvényeket alkot a maga védelmére, érdekkörébe hajt mindtöbbet és többet; biztosít magának és utódainak rangot, csinál kiváltságokat: virul a szabadság *egyeseeknek* s rabságba esnek *milliók*.

Nincs itt a szabadkőművességnek széles munkatere? Ki világítsa meg egy-egy fény-sugárral a mélység sötét tájait?

*

Mintha az alkotó nagy természet azzal akarná az embert nagyzásából valamikor semmiségének tudatára ébreszteni, hogy a függés érzetét benne szükségletté alkotta.

Kiskorúságában élettelen tárgyak, később egy-egy fantom lett a bálványa.

Ma főbálvány a *vagyon*.

A jóllét egyedüli forrásául elismert vagyon hajszolása függésbe hajtja az embert. Apránként eladó és vehető lesz nemcsak minden termék, hanem az erkölcs, a tisztesség, a becsület is.

A sokféle függés kiegyenlítésére törekvő

állam minden-tehetővé válik s amint hatalmi köre terjed, azon mód ritkul a független egyéniségek száma. A magas politika örökös megalkuvása alkalmazkodásra neveli az embert s nagy elhatározásokra képes jellemek nem fejlődnek. Állami dajkaságba jut minden, onnan várja kitartatását az egyén, értékelését a munka, védelmét a tőke, sőt maholnap ott keresi irányítását a szellem is.

Karöltve fejlődnek a rangok ... a létrák ... a címek . . .

Az embertárs eszközzé lesz a felülkerültek kezében s századokra oda a testvériség eszménye.

Ki oltalmazza meg a társadalom szabad mozgását? Ki rázza fel időnként intő szavával az elernyedtt közfigyelmet?

Egy kicsiny falanksz sorakozik és munkál. Igyekszik az ellentéteket simítani, a kiegyenlítődést békés úton segíteni, az Ínséget enyhíteni, a korlátlankodó erősnek gátat vetni, a gyengét támogatni, a szabadgondolkodást terjeszteni s az egyének önállóságát oltalmazni.

Ez a kis sereg a szabadkőművesek tábora. Tagadhatja-e valaki, hogy ennek a seregnek meg van a maga hivatása?

Nem a munkatér hiányzik itt, hanem a munkás. A támadó ellenség számtalan és erős, a sereg pedig kicsiny és fáradt.

Kedves nővérek! Harminc évi munkásságunk határkövénel Ígérjék meg, hogy az élet profán küzdelmeiben elfáradó testvéreket Önök fogják sürgetően küldeni e műhelybe, hol a haladás előharcosai nyerik kiképzésüket.

Mert csak akkor lesz a következő harminc év az elmúltnál sikereiben gazdagabb, ha a sereg nem lankad.

Jánosnap beszéd.

Árpád □ 1902. május 10.

K. . TV.

A szabadkőművességnek három ünnepnapja van:

Az egyik lojális ünnep, a fejedelem születésnapjának ünnepe; annak kifejezője, hogy a szabadkőművesség a létező államrend keretében — felforgató célzat nélkül — békés munkával törekszik céljai felé. Ez országok szerint változó ünnep, melyet nálunk többnyire a nemzeti múlt egy fényes és egy sötét napjának, március 15. és október 6-ának emlékünnepével szoktak helyettesíteni.

A második a alapítási évforduló ünnepe. Ez minden □-nak házi ünnepe; tárgya a csendes visszapillantás az időszak munkásságára s tanulságok érlelése a jövőre.

A harmadik a tulajdonképeni általános és szorosán vett szk.:i ünnep a nyári napforduló vagy *Jánosnapi* ünnep. Ez régi János-rendi hagyomány és ma nem más, mint a fény és a melegbőség — eszményeink — ünnepe.

Lehet-e szebb, lehet-e szimbolikusabb ünnepet elképzelni, mint a nagy világosság-nak, a bőséges melegnek ez ünnepe?

Emlékeztethet-e valami jobban a szellemi világosságra, mint a fény, az erkölcsi melegre, a szeretetre, mint a nyár életadó melege?

Ma tehát tt. az élet forrásának, a melegnek és a látás forrásának, a világosságnak ünnepét üljük. Engedjétek meg, hogy ma én is meggyújthassam az igaz világosság fáklyáját és kissé bevilágíthassak a közeli múlt és a jelen egyes árnyékosabb területeire is.

A földtengely csekély elhajlása a pályasíktól, a napsugarak beesési szögének ezzel járó némi változása a föld életében egymást követő négy szakaszt létesít.

Az első a növekvő fény ideje, az élet felpezsdülés szaka *a tavasz*;

a második a fénybőség, a dús élettevékenység kora *a nyár*;

a harmadik a fényfogyás időszaka, a gyümölcs érlelő *ősz* és

a negyedik a fényszükség, a pangó élet szaka *a tél*.

Csodálatos, hogy az embernek és az emberi intézményeknek életében milyen hasonló időszakok jelentkeznek, hogy mint követi a születést a fölpezsdülés, az élet és erőbőség, a termékenység s végül az elernyedés, a kihülés, a terméketlenség szaka.

Az emberi intézmények közül a szabadkőművesség van legszembetűnőbben a világosságra és a melegségre utalva, mert hiszen a szellemi világosságon és a szeretet melegén épült fel az egész intézmény.

Ha a két erőforrásnak előjöhethet valamely ingadozása, természetesen az intézmény életében is szakaszok keletkeznek.

Amint a világtérben az egyes rendszerek szerkezeti viszonyai szerint az egyes bolygók évei és évszakai igen eltérők úgy időtartam, mint minőség tekintetében, úgy a világ szabadkőművesi egyetemében a különféle központok kötelékébe tartozó egyes páholyok életidőszakai is igen változók, de

mindenikre megállapítható törvényszerűséggel elkövetkeznek a különféle szakaszok.

Csakhogy a természetben a tél után még mindig eljött a virágfakasztó tavasz, de az intézmények meghalnak idővel, miként az emberek, akik őket megalkották s ha utódokról ideje korán gondoskodni elmulasztottak nem jön reájuk több tavasz.

Észlelvén intézményünk és a természet élettünetei között a feltűnő hasonlatosságot, vonjunk egyes nyilvánulásaik között párhuzamot, hátha új igazságokra bukkannánk eközben.

Amint fogy a fény és a meleg a természetben, azon mód csappan az életlűktetés. Hát ha csappan az életlűktetés az intézményben, nem annak a jele-e ez, hogy kevesebb a világosság és a melegség?

A páholy 32 éves múltjában voltak időszakok, mikor a zordon tél fagyos szele lebegett felette. Ilyenkor csak egy pár tvi SZÍV melengette tovább és óvta meg a kialakástól az életszikrát.

Aztán jött ismét a tavasz melege, megindult az új élettevékenység, amely új gyümölcsöket érlelt.

A tavaszt sokszor borongós, esős, ködös április vezeti be.

Ma itt is ilyen tavasz látszik.

A természetben a felhőt, a ködöt elúzi a meleg.

Van-e elég meleg-készletünk vájjon a felettünk mutatkozó borulat eloszlatására?

Vizsgáljuk meg először a felhőket, melyek egünk kékjét itt-ott elfödik. Még a nap is kap foltokat. Vájjon nem estek-e szeretetünk napjain is foltok s vájjon nem emiatt tudtak-e összeverődni egyes felhőfoszlányok az elfogultság vagy félreértés ködéből.

Az írás mondja: „ne Ítélj, hogy ne ítélessél“.

Én nem akarok ítélni, csak a kezemben levő fáklyát szeretném meglobogtatni azok felett a mélységek felett, amelyeken rövid időn át kell vonulnunk.

Van egy gyenge kis fűnemű növény, amely megérzi a napon dülő delejes háborgásokat s azok mértéke szerint merevednek vagy lanyhulnak gyenge levélkéi.

A csillagász a nap viharait hajszálnyíláson műszerébe bocsátott fénynyalábokon vizsgálja s azok méreteit innen olvassa le, a botanikus a csillagász észleleteit a kis Páter Noster-növény viselkedésével egybevetvén, tapasztalati adatokat szerez és később a levelek állásából pontosan mondja meg a napfoltok és a kitörések nagyságát.

Vájjon nincsen-e nekünk a botanikuséhoz hasonló könnyű eszközünk, amellyel a testvéri közszellemen netáni előforduló foltokat megállapíthatnók?

Van tt.'. szintén csak gyenge palánta, a testvéri *bizalom*. Csak gondozzuk, ápoljuk jól, ez mindig jelenti, ha foltok vagy kitörések készülnek.

Ne áltassuk magunkat, amióta 30 éves munkásságunk ünnepét megültük, azóta a lelkesültség némi szárnyaszegettsége, a régi lány haság új periódusa kezdődött s ez nem biztat a közel jövőben sikerekkel.

Keressük fel az ernyedés okait, állapítsuk meg annak mértékét s gyógyítsuk meg, ha lehet hasonszenvileg, de szükség esetén akár operatív módon is.

Én megkísértettem a bizalom útján vizsgálni a háborgásokat s megállapítottam,

hogy nagyobb zivatarok nincsenek. A kis foltockák okait a következőkben találtam:

1. Magával ragadó kimagasló egyéniség híjában vagyunk;
2. szaporodásunk tultengésbe esett;
3. egyéni szempontok itt-ott előtérbe tolultak.

Hogy segíthetnénk ezeken?

Az első bajon csak az idő segíthet, mert kimagasló egyéniségeket csalt az idő folyamán juttat a jó sors azoknak a társaságoknak, amelyek alkalmasak ilyeneket kellőképp méltányolni és értékesíteni.

Különben is amely vidéknek hegyóriás nem jutott, az elégedjék meg a dombbal. Azon bár nem növekednek sudár fenyők, de megterem az édes gyümölcsöt érlelő fa. Ez ugyan nem olyan fenséges, mint az égbenyuló fenyő, de annál mégsem értéktelenebb.

A második bajnak többféle kezelése lehet. A túlszaporodás folytán tengődés, lázongás, vagy kivándorlás szokott bekövetkezni. Tengődésbe csak az élhetetlenség esik, az életrevalóság lázong vagy kivándorol.

Itt a tengődő életnek nincsen helye. Ha csakugyan túlszaporodásba estünk volna,

kár lenne a tengődésre kárhoztatott erőket belső villongásokban pazarolni el, inkább idejében indítsuk meg az egészséges kívándorlást, alapítsunk új telepet. A gyarmatosítás mindkét félre az új fellendülés kezdete lehet, míg a huzamos tengődés csak az erők elernyedését eredményezheti.

Ahol érdekeltségi tusa van, ott legalább két tábornak kell lenni. Meg kell ismerni mindkettőt, föl kell deríteni a hadállásokat és le kell fegyverezni mind.

Mert a szabadkőművesség az a semleges föld, ahol fegyveres ellenségnek tartózkodni tilos.

Hallottam panaszul, hogy a magyar szabadkőművességben mind több teret hódít egy csoport, amely a humánus bölcsélet igazságait a maga igazainak kamatoztatására használná fel ugyannyira, hogy irányzatuk már-már a célzatos szervezettség látszatát kelti.

Sőt azt is hallottam, hogy minden gyanún felül álló liberális testvérek e látszólagos szervezet túlcsapongásaiban magara a szabadkőművességre akkora veszélyt sejtnek, hogy már ellenáramlat megindítását tartanák célszerűnek.

Testvéreim! A világosság ez ünnepén legyen világosság itt. Világosság az elmékben és a szívekben, hogy tiszta látásunkat használva, egymást megérthessük és lefegyverezhessük idején úgy a támadót, mint a védekezőt, mert egy hadtest egymás ellen küzdő csapatainak, nem terem közös diadal.

Jövendőnk sikerei a múlt tanulságain, a testvérek elfogulatlan tiszta látásán s az erre alapozott egyetértésen épülhetnek fel.

Ez a tér az, ahol az elválasztó irányzatoknak nincs helye és nincs létjogosultsága, ez az a hely, ahol csak azt szabad keresni, ami közös emberi érdek s ahol el kell törpülnie mindennek, ami ezen alul áll. Félre az éekkel, melyek repedést bővítenék.

Fűződjünk inkább szoros tt.-i láncba, amely összetart. De a lánc egységes anyagból legyen, mert mindig az a szem törik el, amelynek legtöbb igénybevétele van s így ott szakad el, ahol legerősebben kellene tartania.

Ma Magyarországon egységes magyar szkg-re van szükség, amely fentartani segítsen ezt a sok viszontagsággal küzdött, de mindig az általános emberi haladást szogáló államszervezetet.

Bár lenne a világosságnak ez ünnepe a világosságnak és melegségnek új forrása, melynél a tt-ek jobban látni s melegebben érezni s ezzel hatékonyabb szkszi munkára buzdulni tudnának!

A nagymester előtt.

1903. Árpád □.

Nm. Tv. Ttv!

A mostani emelkedett hangulat közt az a kellemes érzés hat át, amely az átfázott embert lepi meg, amikor csikorgó hidegből a kandalló barátságos meleg körébe jut.

Testvéri körben becses az őszinte szó; őszintén megmondom, hogy utóbbi időben gyakran fázódtam és aggódtam a jövőért s ezt tapasztaltam több érdemes testvernél is, akik velem együtt észlelték, hogy az érdeklődés és a munkakedv csökken s e miatt sikereink is gyérülnek.

Többen emlékezhetnek, hogy a legutóbbi János-napi munkán is szóvátettem ezeket, amikor az okot a következőkben véltem megállapíthatónak:

1. Nincsen olyan kimagasló egyéniségünk, aki új munkatérre magával ragadna.

2. Szaporodásunk tultengésbe esett.

3. Egyéni érdekek néha itt-ott előtérbe tolulnak.

Akkor felvettem a kérdést, nem volna-e célszerű megnyitni a kivándorlás útját, hogy az új telep tagjai — az egymást jobban megértők — egymással szorosabb kapcsolatba juthassanak s valami egészséges versengés induljon a két csoport között.

De ugyanakkor felvethettem volna még egy negyedik okot is, azt, hogy talán a vezetőségben van a hiba.

Jó, hogy ezt nem tettem, legalább most nem kell egy nagy felsülésen szégyenkez-nem. Ugyanis a legutóbbi tisztujtáson nagy egyértelműséggel választotta meg a páholy újra a régi tisztikar minden irányadóbb tagját s ezzel ezt a föltevést, fényesen cáfolta meg.

Az őszi munkaidényben az érdekeltségi tusakodás sem mutatkozik, meg van a teljes öszhang s indulhatunk a legszebb reménységgel az új esztendőnek.

Ha beválnék! Én álmodozom róla. Almaimban lelkes csapatot látok vállat vállhoz vetve egyetlen mindenható akarattal törni előre a vezér nyomán fenkölt harci riadó-

val a közös eszményért előre . . . hurrá . . .
már a győzedelmi himnusz is mintha hal-
latszanék . . .

Felébredek, szétekintek élő szemmel s
apró csapatokat látok mocsárvidéken szét-
szórtan, tervtelenül bolyongani, látok nagyra
hivatott erőket apró tócsák kerülgetésében
elfeesérlődni... de hagyjuk! Ma többszörös
ünnep van, minek rontani az emelkedett
hangulatot sötétet látó panaszokkal.

Ma ismét több szívben fellobbant a testvér
érzelem lángja, hadd lobogjon magasan! El
a hideg széllel, ne hulljon most panaszko-
dások zápora!

Ma ünnepeljünk, legyen a hang hát ünnepi,
hogy termékenyüljön meg ezer reménység
s a hirtelen fakadó színes virágokból szőjjük
himes álom szőnyegét az új kikelet, az új
élet-pezsgés útjára.

Ma közöttünk van a vezér, akit a válasz-
tottak választanak ki, hogy hirdesse a böl-
cseséget, ébren tartsa az erőt es terjessze
kultuszát a szépnek és el-szétárassza
e három szabadkőművesi jelszót kelettől
nyugatig mindenütt, ahol szabadkőművesek
laknak.

Ma közöttünk van, ma ő gyújtotta meg

lángját az oltárnak s hirdette „az eszméink igazságáról s majdani győzelméről benne hitté kristályosodott meggyőződésével“ az eljövendő időt.

Forduljunk ma Ő hozzá, ha kételyek bántanak, ha a közöny elkeserít, ha a jövőbe vetett bizodalom megrendül.

Hozzád fordulok, hát Hatalmas Testvérem s kérlek, felelj aggódó kérdéseimre.

Mondd, mit gondolsz, remélhetjük-e, hogy ez az elvénült, ez a csüggeteg, ez az örökön megalkuvó, ez a cselekvések idején töprengő, ez a kedvező alkalmat mindig elszalasztó korszak immár elmúlik. Mondd, hogy ez a korszak, amely mindent zokol s mégis mindent tűrő, amely minden akadályt felkutat, csak azért, hogy mindenik elől kitérhessen, amelyben szájunk tele van az egyenlőség igéivel, de bálványozunk minden tekintélyt, amely az ódonságnak akár valódi, akár álmezében mutatkozik, ez a korszak, amelynek képe hasonlatos a félkészárak raktárához, ahol mindenből található valami, de kész semmi sincsen, ez a korszak, melynek jellemzője a *nagyakarás s rá a megalkuvás*, soká tart-e még?

Mondd, soká kell-e még a haladás baj-

nokainak rostával kimerítgetni a tengert? Nem látszik-e már a keleti szélen hajnalpirkadása annak a napnak, amelyen eljő az *új ég és új föld, az új igazság*, amely mindent a maga mértékével mérend, embert és dolgot egyaránt?

De minek a kérdések e zúgó árja? Lehet-e kétség a felelet iránt?

Mintha már is hallanám a madáchi igét: „*Bízva-bizzál és munkálj*“.

Ne markolj igen sokat, de amit megfogtál, azt szorítsd.

Ne nézz látókörödön túl, mikor lábaidnál ezernyi-ezerféle érték hever, lásd meg és munkáld ki.

Először magadat fegyelmezd a munkára, hogy ami előre kisszerűnek látszik, az munkád művészetétől nagyszerűséget nyerjen!

Megértelek . . .

Mi mindnyájan gyarlók és rövidlátók vagyunk. Panaszkodunk ahelyett, hogy cselekednénk. Szeretnénk magaslaton járni a felmászás fáradalmai nélkül. Mi messze kiható célra nézünk s közeli akadályokban elbotlunk, sőt gyakran magunk szórunk göröngyöt utainkra.

Gyarlóságaink teljeseek. Egy személyes

tekintet kerülgetése közben tíz mással ütközünk szembe, egy-egy fölösleges óvatossággal bátortalan tartózkodás nyűgét verjük magunkra. Ahol az őszinteség egy cseppje csalhatatlan orvosság lenne, ott kerülgető ráolvasásokkal kuruzslunk s így tenyésztünk nagyra minden kicsiny bajt, így lepi be szeplő az ideálunk fényes ábrázatát, így szórjuk be hamuval az eszmény tűzoszlopát.

Szálljunk magunkba Tt.!

Az új munkaidő kezdetével kezdjük gyengeségünkhöz mért kis feladatokhoz, hogy mielőbb megszerezzük az edzettséget a nagyobbakhoz is.

Legyen irányadó köztünk az okos őszinteség, amely szövetségesünket minden más társulás fölé emeli.

Az erős lélek még az elcsigázott testet is kitartásra bírja.

Hadd jöjjön az erős lélek, az egységes közszellem, fölverni és mozgásra bírni lomholt tömegünket.

Nagymester testvérünket pedig, aki a munkakészség és erős akarat példaképe előttünk, üdvözljük sortűz alatt.

Újévi üdvözlő.

1905. Árpád.

Érdemes Főmester Szer.: Tv.:

A végtelen idő örök forgásában a véges-
éltü ember csak úgy tudja a neki jutott
arasznyi utat meghatározni, hogy a nagy
végtelent szakaszokra s azokat ismét kisebb
és kisebb részekre osztja. Egy ilyen sza-
kaszhatáron állva, ősi szokásunkhoz híven
megjelentünk itt szer. tv.,, hogy szksi mi-
voltunkról s az ebből folyó kölcsönös sze-
retettől tanúságot tegyünk, hogy együvé
tartozandóságunkat evvel is kifejezván, annak
érzését itt is ápoljuk, erősítsük.

De eljöttünk nemcsak a szokás hatalmá-
tól vezetve és nemcsak testvéri együttérzé-
sünk tanúsítására, hanem eljöttünk főként
kifejezni tiszteletünket az eszme iránt, mely
bennünket összefűz s melyet érdemes mes-
ter ma Te képviselsz közöttünk.

Az összes eszmények között, amelyek az embereket nagyobb csoportosulásban tartják, alig van csak egy is, amely az egyéni érdekek istápolásán annyira felül állana, mint a szkség. Mert hiszen a vallás csak az egyén — legtovább a vele egyhitű egyén — üdvösségét ápolja, a haza az egy uralom alá tartozók biztonságát és jussát oltalmazza, sőt sokszor csak az uralmat, melynek ez az oltalom volna a hivatása, öncélként, széles néprétegek kárára szolgálja. (Boldogok a népek, kiknél a haza és nemzet azonosak s így az uralom is csak azonos lehet.)

A szabadkőművesség kiszabadulva és felülemelkedve a korlátozó érdekeken, az embernek nemesítését s ezzel az emberiség megnevesítését tűzte legfőbb céljául. Tehát emelni óhajtja az emberek műveltségének és erkölcsi világnézetének szintjét s e munkájában még annak is minden kétség nélkül szolgálatára áll, aki szűkebb és korlátolt célja érdekében a szab.-kség nagy célja elé gátakat emelni törekszik.

Ilyen társaságban, ahol valamely uralom szolgálata elvileg ki van zárva, a társaság érdekében kifejtett munka és az oltárra

hordott áldozatok sem előmenetelt, sem hatalmat, sem különös befolyást nem szereznek, sem anyagi hasznot nem hajtanak a munkás testvér részére, úgy hogy neki csak az elvégzett kötelesség nemes öntudata s az ennek nyomában járó megbecsülés és szeretet jut.

Akik nem jutottak arra az erkölcsi magaslatra, hogy ezeket kellő ellenértekek elismerjék, azok soha sem tudják megérteni a szabadkőműves buzgóságát és áldozatkészségét.

Akik körülöttem itt állanak érdemes Mester azok mind érzik a szabadkőművesség e titkát.

Ez indítja a gárdát a vezetők iránti hűségre, ez kötelez arra, hogy minden alkalmat megragadjunk kimutatni azt, ami minden ténykedésünknek szint és illatot ad, *a szeretetet.*

Ezt a testvéri szeretetet jöttünk kimutatni irántad azért, hogy ügyünkért erőid legjavát áldozod.

Előbbi munkásságod megbecsülése s az abból kelt szeretet emelt Tégedet páholyunk mesteri székébe, ez a szeretet övez körül és tart ott és mi mindnyájan tudjuk, érezzük

— ha nem mondod is, — hogy Te azt teljes mértékben átérzed s mint a tükör a fényt, úgy visszavered.

Fogadd, érdemes Mester, hálánkat azért a sikeres munkáért, amelynek eredménye, hogy ideálunk ismét magas talapzaton áll.

Kívánunk neked erőt a bölcsességhez, hogy céljaink fenségét mindig erélyesen előttünk hordozhassad, erőt ahhoz, hogy minket a kicsinyes érdekek sarától sikeresen távoltarthass.

Az elkövetkező esztendő úgy lehet, nehéz szakasza lesz életünknek. A külvilágban uralmi és pártszempontok sokszor az elfogultság ködét borítják még a magasabb látókör elé is. Ne szűnjél meg szigorúan őrködni, hogy itt a tisztalátás uralkodjék.

Mi e munkásságodban igaz szívvel, erőnk-höz mért készséggel támogatunk, csak Te, aki az hányt vagy hivatva kiszabni, légy erős és maradj bölcs!

így a következő időszak, az új esztendő örömeinek és sikereknek termő esztendeje lesz s hogy az legyen, ehhez Neked Főmester testvérem testi egészséget s lelki békességet kívánunk. A V. E. N. É. M.-e vezessen és segítsen!

Akarat és képesség.

*Láncbeszéd a Szeged páholy alakuló munkáján
1910 június 18-án.*

Testvérek!

A villamosáram munkaképessége két tényezőtől függ: a feszültségtől és a mennyiségtől.

A nagy feszültség kellő mennyiség híján haszon nélkül pufog el a dörgésben, a nagy mennyiség kellő feszültség nélkül észrevétlenül folyik el a földön, olyan mint a tó vize, semmi munkaerőt nem ad.

Amikor a feszültség a mennyiséggel helyes arányban párosul, mindjárt világít, melegít vagy mozgat. És nem is kell túlságos nagy mértékkel egyikből sem. hogy hasznos munkára fogható legyen.

Az ember szellemi munkaképessége ha-

sonlóképen két tényezőn áll, az egyiket *akarataknak*, a másikat *képességnek* merném nevezni.

A képesség az értékesítés akarata nélkül csak áram feszültség nélkül, tó kifolyás nélkül.

Az akarat képesség nélkül, csak alak tartalom nélkül, feszültség áram nélkül.

A két erő nagy hasonlatossága mellett azonban szembeszökő különbség is mutatkozik.

A nagymennyiségű, de kis feszültségű áramot transzformálni lehet fogyott mennyiségű, de nagyobb feszültségűre s viszont.

A tehetséget azonban akaratra s az akaratot tehetségre átváltani majdnem lehetetlen.

Ritka ember tökéletes mindkét tényezőben. Innen van, hogy a művelt emberi munkára készek egymással társulva igyekeznek képességeiket értékesíteni.

Ez itt nemcsak áramgyűjtés, hanem észszerű transzformáció is. Az egyiknek több akarata sarkalja a másik munkaképességét s így akarat és tehetség egymást kiegészítik.

Ez a cél hozott szűkebb csoportba min-

ket, akik ma „Szeged“ néven páhollyá alakultunk.

Az a meggyőződés vezet, hogy egymás értékét helyesen fogjuk kiegészíteni.

Célunk az emberi társadalom javára magunkat értékesíteni.

Három szót szeretnék jelszóul kitűzni: *szívósság, bizalom, diszkréció.*

Szívósság a kitűzött cél felé törő munkában,

bizalom egymás jó szándékában és együttes erőnkben,

diszkréció a munka folyamán; nem kürtölni idő előtt a mit és a hogyan.

Lehet tv.-ek, hogy ebben a kicsiny láncban még nincs nagy terheket bíró erő, remélem, hogy a szívósság megszorít, a bizalom összetart és a diszkréció megerősít.

Távozzunk ezzel az erős reménységgel!

Március 12.

Március 15.

Emlébeszéd 1911. márc. 13.

Két emléknapp között jöttünk össze elmélkedni ttv.:!

1848. március 15.

A magyar polgárság öntudatra ébredésének napja, évfordulója ma már megszentelt szabadságünnep.

1879. március 12.

A régi Szeged pusztulásának napja, évfordulója az új Szeged születés ünnepe.

* *

*

1879. március 12-én a szokatlanul megáradott Tisza a vihartól korbácsolva hajnal-tájt elszakítja Algyő felett a gátat s reggelre Szeged piszkos árban úszik.

A jórészt vályogból épült magánházak

sorba rognak össze a szennyes özönbe, sok élet, roppant vagyon pusztul el és elpusztul végleg egy szabálytalanul épült, sáros, poros, rongyos, ócska város is.

Az elpusztult élet helyébe új élet születik, az elveszett vagyont többszörösen szerzi vissza a szorgalom, az áldozatul esett girbegurba ódon város helyébe pedig nagy kerektekben nyílegyenes utcákkal, remek körutakkal, gyönyörű terekkel új várost tervez a művész, melyet a polgárság szívóssága, az államhatalom támogatása és a világ segítsége mellett építeni kezd és épít mind máig s az utóbbi fellendülés azzal biztat, hogy nem-sokára valóban ráillik a metropolis elnevezés nemcsak építkezéseinek külső dísze és tömege, hanem tisztasága, a benne élő rend, a közegészségi és kultúrintézmények címén is.

A katasztrófa emléke tehát ma már valóban az újjászületés ünnepe s a mi feladatunk erőink javát áldozni arra, hogy ez az új város a békés munka és a boldog megelégedettség városa legyen.

1848. március 15-én az elnyomott és

kizsákmányolt nemzet egy pillanatra egységes öntudatra, a saját erejének s az elnyomó gyengeségének tudatára ébredt.

A nemzet? Igen, egy merész ifjú csapat megittasultan a szabadság nyugati szelétől, egyszerre proklamálta a télben a tavaszt, a borúban a verőfényt, bilincsek között a szabadságot.

Miként a felkelő nap fényére, egyszerre szétfoszlik a sötétség, úgy foszlott szét akkor a gyűlölködés, a széthúzás s lett általános a szeretet, az egyetértés.

Az utcák a szabadság dalát harsogták, a lélek megtelt mámorral; s mint a kiáradt folyam árja előnti a táj mélységeit, úgy öntötte el a lelkesülés áradata a sziveket, előntötte olyan elragadó erővel, hogy a felfegyverzett zsarnokság is meghökkenve állott félre a népakarat útjából.

De csak egy pillanatra, csak addig, míg a tünemény fönsége őt is bűvöletében tartotta.

Aztán . . . aztán ismét ránk nehezedett az évezredes átok, a széthúzás.

Pedig milyen szép volt az a nap!

Az egymástól idegen néposztályok egyszerre mint közös érdekű polgárság kezdet-

tek érezni... azóta ismét dúl az osztálygyűlölet!

Megkezdette munkáját a szabadsajtó . . . azóta a sajtó ismét érdekrabságba esett; kenyérkeresetté lett, hol gyakran az igazságot kell a kenyérért adni.

Megmutatta, hogy a kellő pillanatban kifejtett erély a hatalmat engedékenységre szoríthatja .. . azóta a hatalom tudja, hogy a szalmaláng röviden ég!

Megmutatta, hogy a „divide“ jelszónak „contine“ az ellentéte . . . azóta ismét szét-húzás az átkunk!

A szabadság, egyenlőség és testvériség tiszta fényben ragyogott fenn . . . azóta fényüket megkoptatták azok, akik folyton nyelvükön hordozzák, de maguk nem sokat kérnek belőlük!

Mert március vidám dalát élet-halál-küzdelem rémes ordítása követte, mire az egyenlőnek proklamált nemzet csakugyan egyenlő lett a rabságban.

Oh miért kellett annyi fénynek kialudnia, annyi ábrándnak szétfoszlania, annyi naiv hitnek meginognia?

Miért kap minden „rontás“ minden „átok“ tábort itt magának?!

Mikor jösz el *szabadság*, telkeknek szabadszárnyalása, hová tettél *egyenlőség*, emberméltóság tetőződése és mikor teszel általános *testvériség* emberek megnemesítője.

Mikor?

Amikor mindenki testvér tesz, aki művelt, aki jó.

Március 15.

Ünnepi beszéd.

Ma ünnepelni jöttünk össze. Megünnepelni a nemzeti múlt egyik glóriás napját, lelkesülni annak lelkesedésén és okulni tanulságain.

Március 15. Mennyi magasztos eszme, mennyi felbuzdulás emléke fűződik ehhez a dátumhoz.

Szabadság, egyenlőség, testvériség! Három szó, amely lángoszlopként magaslik ki még a márciusi események közül is.

Három rövid szó s benne végtelen mélységes tartalom, melyet az emberiség három évezredes történelmének minden küzdelme mindmáig nem tudott megvalósítani.

* *

*

A százados küzködésben elcsigázott nemzet reménytelen fásultsággal kezd bele-

törödni végzetébe. Ereje megtörve, szétforgácsolva, jogai megnyirbálva, ezerszer diadalmas harcainak eredményeiből ezerszer kiforgatva, reményeiben ezerszer csalódva. Kizsákmányolt föld, harcaiban megritkult, kizsarolt nép, kopárság lent, borult ég fent...

De ni, nyugaton megtörik a borulat, egy kicsillanó fénykéve a reménység szivárványát veti a keleti égre. Az elnyomott népek sorban tördelik bilincseiket, mire a nagy komorságban itt is fölcsillan — mint a puszta délibábja — ismét az új reménység sugár. A szomorú dal, hogy: „múltadban nincs öröm, jövődben nincs remény“ megáll az ajkon s a szivekbe bizalom, az önbizalom szikrája lopózik.

Az ország bölcsei megérik az idő szavát s bölcsekhez méltó körültekintéssel egyenként kezdik bontogatni a nemzet testét szorító nyűgnek szálait. S míg a politikusok fontolva haladólag készítik elő a megújhódást, egy ifjú kis csapatot meglegyint a lelkesedés szárnya, attól megihletődik, türelem vesztve, féket áttörve vág elő megteremteni a kész helyzetet.

Elmondjam-e a számtalanszor ismételt legendát, elétek idézzem-e a lelkes, a könynyelműen bízó, a határtalan reményű, a vakmerően cselekvő ifjú csapatot?

Találhatnék-e szavakat ide varázsolni a lelkesültségnek gáttépő, mindent magával sodró áradatát?

Nem. Nem verem fel a múlt merész zenéjével a jelen csendes tájait.

Ti mindnyájan ismeritek, ti mindnyájan merítettetek az ihletnek e forrásából.

Most csak méltányoljunk, csak ünnepeljünk. Erre nemcsak mint hazafiaknak, hanem mint szabadkőműveseknek is bőséges okunk van, mert:

E nap emlékével nőttek össze a szabadság, egyenlőség és testvériség nagy eszményei, amelyek felé állandóan igyekszünk s amelyek megvalósítása munkásságunk fő célja.

E napon csendült meg először nyíltan, szabadon e hármasszó s ennek hatása alatt e napon törték osztálytársadalmunkba az első mély barázdát, annak egységessé művelése céljából.

E napon valósult meg a szabadsajtó, a

szabadgondolat szabadnyilvánításának első eszköze.

E napon riadt meg először az erőszak minden eszközével rendelkező hatalom a nép lelkesültségétől annyira, hogy annak beavatkozását tétlenül elnézte.

Leronthatja-e e nap dicsőségét, beárnyékolhatja-e annak fényét az oknyomozó történetnek akár az a véleménye is, hogy nem csupán e nap érdeme a kiküzdött siker?

Hogy évszázados elnyomás minden kerserve, hogy tőlünk független külső viszonyok nyomása érlelte meg e nap vívmányait? Hogy ugyanazon idő vezérlő szelleme, maga Kossuth is megriadt az utcán készült sikertől?

Hogy a győzelem inkább volt a szavaké, mint a tetteké, hogy a mozgalom keletkezése hasonlatos bármelyik utcai tüntetéséhez, hogy nagyrészt kiskorú ifjak szeleverdi összebeszélése s azok lelkesültsége tette termékenyvé a talajt, elragadóvá, általánossá, élővé az igazságot, az eszményt? Vájjon az a másik nap, amely sok szűrőn átszűrve, sok körültekintéssel törvénné formítva tette ünneppé az emlékezést, megközelítheti-e nagyságban március emlékét,

amelyből a nem alkuvó, az eszményért érdeknélkül hevülő olyan fanatikus, olyan izzó lelkesedés sugárzik felénk.

Nem!

Valamely esemény nagyságának nem a következmény a mértéke, hanem tisztán az, vajjon annak létrejöttén megnyilvánult-e az az erő, amely a fönség jelében lép elő.

Megragad-e a víznek az a lassú, de roppant munkája, amellyel égremeredő hegyóriásokat az évezredek hosszú során lassanként lekoptat csak annyira is, mint egy megáradott hegyi patak szilaj zúgása.

Korallok milliárdjai tengernyi időn át saját testükből építik fel az ezerfele új élet szinteréül szolgáló szigetet, de ez az emóció nélkül való ropant munka annyira sem lep meg, mint egy ritkán nyíló kaktusz hirtelen való bimbóhasadása.

Az erőnek szokatlan, meglepő nyilvánulásában van a fönség és a föséggel e napnak emléke teljes.

Oh, miért kellett március egének szürke borulatából irtóztató vihar felhőknek összeverődniök, miért kellett a bösz zivatarnak

szabadságunk zsenge vetését végig sepernie, miért kellett egy nemzedék virágának letörnie, érettetek hármass ideál?

Talán azért, hogy beteljék a fátum, — mely szerint a szabadság vérbarázdákban kél — talán, hogy a késő nemzedék puha kényelmét is megzavarja majdan az emlékezés, hogy késő századokon a keserű méltatlanság fojtogassa, korbácsolja a puhaságra hajló utódot, a nehezen kiküzdött jog védelmezésére!

Nekünk tt.: március 15.-e eszményeink utján egy elhatározó nagy lépés emlékoszlopa, amelyre örökbecsű tanulságok vannak fölírva.

Tanulsága: hogy bár a hangya szorgalmával apránként összehordott porszemek is emelik a haladás épületét, mégis a nemes hevület pillanataiban odagördített sziklák teszik azt szilárddá.

Tanulsága: hogy nagy esemény szolgáltatásban a kicsinyes egyéni érdekeknek el kell törpülniök, máskép a siker kulcsa, az egyetértő munkásság elvesz.

Tanulsága: hogy a lelkesültségtől hevített összetartás legyőzhetetlen erőt képvisel.

Hajtsuk meg hát tisztelettel eszményeink

magasan lobogó zászlóját a márciusi emlékek előtt s adózzunk halával, kegyelettel és hódolattal a magyar szabadságharcos lelkes, elszánt, önfeláldozó előcsapatának: a márciusi ifjúságnak.

E perc, melyet az ő lelkes felbuzdulásuk emlékezetének szentelünk, fakasszon szíveinkben is bizodalmit a hármasszemény majdani győzelméhez. A jövő sikereit a múlt tanulságai érlelik meg, becsüljük meg hát ezeket a tanulságokat!

Október 6.

Emlékezés 1849 okt. 6-ra 1912. okt. 5-én.

Ttv. :!

Szenteljük ezt a pillanatot az emlékezésnek. Emlékezzünk 1849. okt. 6 ára. Méltó e nap az emlékezésre, mert nemcsak meg-rázó tragédiának, hanem fölemelő tanulsá-goknak is napja ez.

E napon négyszeres fegyverdörgés rázta meg a sziveket Aradon s 9 bitót állítottak a nemzet kálváriáján.

Amily lesújtó és undorító a féktelenkedő erőszak, amint az eszmények eszményének, a szabadságnak dicső bajnokait gyalázatos gyávasággal legyilkoltatja, olyan fölemelő magasztos a tanulság, amely a mártírok halálából fakad.

Ők példát mutattak, hogyan kell eszmé-nyért lelkesen élni és küzdeni s ha kell úgy halni meg, hogy a gyilkoló erőszak jelle-

műk nagysága előtt tehetetlenül pirulni legyen kénytelen.

Milyen rettentő, milyen megrázó kép!

Az aradi várkertben korán reggel 13 pálcát vág a porkoláb. Mikor ma ezeket eltörik, akkor 13 hős meghal.

Az újépület börtönében izgatószerekkel élesztgetnek egy életet, melyet a nagy lélek emberfeletti erővel akart elmetszeni.

Aztán dördülnek a fegyverek itt is, ott is s földre hanyatlik nagyok teteme, következik a hóhér; a nemzet bálványozott vezéreit, dicső csaták hőseit egymás szemeláttára húzza bitóra.

De még ez sem elég Megindul az egész országban a hajtóvadászat, a magyar, mint üldözött vad bujdokol az idegen kopók előtt, százával hálnak vértanú halált, vagy sínylődnék idegen börtönök fenekén.

Özvegyek, árvák sírnak; egy letiport, egész nemzet sír tehetetlen mély gyászban; csak a hóhér kéjeleg gúnyosan, kielégített bosszúszomjában.

Így szolgáltat példát élőknek és eljövendőknek a féktelen hatalom.

Az a hatalom, amely már magától roska-
dozott, amely sok szégyenteljes futás után

csak kikunyorált idegen segítséggel tud felülkerekedni, most mámorban van. A győzelemhez vitézség kel), hóhérság a gyávák mertersege.

Elhatározza, hogy a nemzet vezéreit gonosztevők módjára végezi ki, hogy ezzel őket és ügyüket örök gyalázatba döntse. És a gyalázat az ő fejére hull vissza.

Miként a kereszt oltárok ékessége lett, úgy válnak e bitók hősök dicsőségének emlékoszlopaivá. Mert az igazságot, a szabadság eszményét bilincs, por és golyó, kötél és bitó el nem folythatja, az, mint a hegyi forrás, minél erősebben tömők el útját, annál bizonyosabban tör másik utat magának, az mint a folyam árja, minél tökéletesebb gátakat építenek elébe, annál hamarabb duzzad föl és csap át a gátján, az mint a leszorított rugó, mentői nagyobb nyomás alá kerül, annál több feszültséggel pattan vissza.

A szabadság vágyát fokozza a rabság, erősíti az erőszak.

„A szabadság legyilkolt hőseinek vére a hazának minden porszemét honszeretettel, a szíveket szívós türelemmel és összetartással termékenyíti meg.“ (Kossuth).

Három évtized a nemzet életében csak három pillanat és íme annyi sem kellett, hogy az eszme diadalmaskodjék. Az egykori dölyfös hatalom belátja tehetetlenségét, magába száll, szánja-bánja az egykori gyáva kegyetlenkedést s kapva-kap a jelszón, hogy: vessünk fátyolt a múltra.

Igen, vessünk fátyolt arra, ami nekünk fáj, de a fátyol alól hadd lássék a felmeredő bitófák borzalma, intő jele a lelki-furdalásnak és emléke az örökké élő győzedelmes eszménynek.

Boruljon feledés fátyola a zsarnokság gyalázatára, de örökké éljen a mártírok dicsősége.

„S ók élni fognak, élni mindörökké,
Szent lesz örökké a sírgödör.
Amíg az eszmény ki nem hal e földön,
S míg magyar szellem még magasba tör,
Az igét, melyért éltet áldozának,
Szívébe írták az egész hazának
Utódtól fogja hű utód tanulni,
Hogyan kell élni s hogy lehet meghalni!“
(Palágyi L.)

Ptv.!.! Amint békés utakon egy pillanatra megérintve állánk meg a nemzet Golgotájánál, ne feledjük el a tanulságokat:

Nagy alkotásokhoz nagy szenvedelmek,

nagy szenvedelmek kiváltásakor erős jellemeknek kellene. Bár az eszmény ébrentartására irányuló csendes munkánk tere kívül esik a nagy tragédiák útvonalán, azzal mégis gyakran összekerül, mert valódi szabadság csak a haza keretében fejlődhetik ki.

Jöhetnek idők, mikor ismét szükség lesz erős jellemekre, akik képesek elszánt nagy elhatározásokra.

Nekünk kötelességünk az ősök hagyatékát hiven megőrizni s ha lehet, új értékekkel gyarapítani.

Őrizzük hát kegyelettel a szabadság dicső vértanúinak emlékét.

Gyászbeszéd.

Mielőtt az év elmerülne a múlandóság feneketlen örvényébe, régi szokásunk szerint a gyász színei és jelvényeivel jelentünk meg itt, hogy veszteségeinket számon tart-suk s örök keletbe költözött testvéreink emlékének kegyelettel, az emberszív e leg-szebb virágával áldozzunk.

Nem múlhatik el esztendő, hogy szívün-kön sajnó sebeket ne hagyjon emlékül.

Ez év is szövetségünk érdemes munkásait vitte el s páholyunk maga is súlyos veszte-ségeit fájlalja.

Elvesztettük ... (a meghalt testvérek ér-demeinek méltatása).

Ők a férfi, a szabadkőműves mintái valá-nak. Amint emlékezetüket felidézem, a tehetetlenség keserősége fojtogat s rette-netesnek mondom a halált, amely a legjob-

bakat, a legmunkásabbakat kívánja áldozatul.

Pedig nekünk tt.: nem volna szabad zúgolódnunk, mert nekünk a bölcselet magaslátáról kell néznünk az életet és a halált.

Lám, a halál az egyetlen mozzanat, amelyben ember és ember között különbség nincsen.

A sors vakon helyez születéskor egyeseket minden szellemi, testi és anyagi előny birtokába, másokat pedig szellemi sötétbe, testi rabságba, siralom és nyomorúság közé s csak a halál az a nagy nivelláló, aki mindent kiegyenlít.

Bár szeretetünk, reményeink önzése fájdalmasan rezdül meg, valáhányszor a nagy kaszás soraink közé vág, mégis meg kell nyugodnunk, tudva, hogy aki úgy futotta meg pályáját, hogy maga és embertársai iránti kötelességeit híven végezte, az munkáinak eredményeiben tovább él. Az emberiség haladásának épülete ugyanis millió kis egyén folytonos hangyamunkájából épül fel s bár a többség nem az épület tervén, oszlopain vagy annak díszítő művein dolgozik, azért minden munkás hozzájárul azzal a néhány

kalapácsütéssel, mellyel egyik-másik követ helyére igazította, a nagy építéshez.

Magasabb szempontból tekintve, a halál a haladás biztosítója, aki a fáradt munkások elpihentetésével új erőknak nyit teret az érvényesülésre s ha sokszor vakon, a még erejük teljességében levő munkások kezéből is kiüti a munka eszközeit, ezzel is csak munkára sarkal, mert folyton előtünk tartja az élet határának tudatát.

Ők pedig, akik már átlépték az enyészet sötét kapuját, ők nem szenvednek. Az utolsó szivdobbanással szűnt meg minden törekvés, minden becsvág, minden reménység, minden siker, de megszűnt minden fájdalom és minden keserűség is rájuk nézve.

Ha tehát ajkunk panaszra nyílik elvesztésük fölött, nem őket, hanem magunkat és ügyünket sajnáljuk, akik meg vagyunk fosztva azoktól a sikerektől, amelyeket még tőlük vártunk.

Velük szemben megszűntek tartozásaink, de egyúttal megsokasodtak kötelességeink, mert hiszen üresen hagyott helyüket is nekünk kell betöltenünk a munkában s a hátramaradtak oltalma is ránk hárul.

Ti tt.: a legsürgősebb segítség köteles-

ségeit teljesítették, vajha mindenkor legalább ennyit tehetnénk az emberszeretet szolgálatában.

Áldott legyen elköltözött ttv.: emlékezete, a jó sors pedig védje a Ti munkás életeteket az elkövetkezendő új esztendőben.

Nővérmunka.

1913 március 16.

MEGJEGYZÉS.

Ehhez a munkához a „Demokratia“ páholy könyvtárának „A szabadkőművesség célja és eszközei“ című LVI. füzeté szolgált irányítóul.

A füzet a „Demokratia“ felavatásának 13-ik évfordulóján tartott díszmunkáról szól. Fekete Ignáé 3—3 kérdést ad a felügyelőknek, amelyekre mint első felügyelő Katona Béla, mint második Gelléri Mór felel.

Én a hat kérdés helyett itt húszat teszek fel és a feleletekhez felhasználom az ott talált gyönyörű gondolatokat is. Az átvett gondolatok (K. (K. ut.), (G.), (G. ut.)) jelezve vannak.

Kedves Nővérek!

Ma olyan munkára jöttünk, amelyet szórakozásul szántunk, de úgy akarnánk szórakozni, hogy egyúttal némi szellemi munkát is végezzünk.

Ne vegyék rossz néven tőlünk, hogy az első alkalmat, amikor műhelyünkbe hívtuk, így osztottuk be. Nem a nő munkaképességének lebecsülése nyilatkozik meg ebben, csak az ősidőkről örökségül ránk maradt férfi önzés. Ez készítet arra, hogy a nőt a magunk üdülésére szórakoztassuk.

Ha pedig abban, amit itt nyújtunk több talál lenni a munkából, mint a mulatságból, azt jegyezzék a haladó kor terhére, amely bizony a nőtől is komoly munkát vár.

* *

*

A természetvizsgáló vándor egy magasabb pontról tavaszi verőfényben úszó virágos mezőn tekint szét s elbűvöli a színek pompás harmóniája, az élet zenéje s a feléje szálló illat árja.

Egyszerre játékba feledkezett gyereksereg tör elő. Megáll a pompázó mező előtt, majd mindkét kézzel kezdi ölszámra lépni az alkotó harmónia remekeit.

Mit tegyen? megzavarja az ártatlanok öntudatlanul romboló mulatságát, hogy megmentse még egy napra a rétség egy pár kincsét, vagy hagyja őket örömükben tombolni, hiszen a virágnak úgy is hervadás a sorsa s a ma lehulló helyett holnap új, más fakad?

Nem avatkozik bele, de elfogja valami borongó bűnös önvád. Ez nem hagyja nyugton, magas nézőpontjáról leszólítja s ő egyik virágtól a másikhoz mintegy bűnbánóig lépked, aztán belemélyed a rajtuk megnyilatkozó szépség misztériumaiba, kezdi megérteni a hervadásra szánt remekek keservét s panaszukat csodás akkordba csendülve hallani véli.

Mentői több virágot, minél tovább néz, annál inkább lenyűgözi az a szorongó hangulat s megérti, hogy miért ültet, ápol, miért nemesít már ősidők óta virágot az ember.

De az is derengeni kezd előtte, hogy miért üzik épen a nők, még pedig a műveltség

és társadalmi állás bármely fokán egyenlő előszeretettel a virág kultuszát. Miért? Azért, mert a virág a növénynek — magas hivatásában — a szépség felső fokára felmagasztosult szerve, a nő pedig az emberi fajnak a kivirágzása és ő mint rokon, megérzi rokonságát a virághoz.

Ma a virágos mező derűje, fénye, hangulata lep meg itt s igazán zavarban vagyok, vájjon merjem-e ezt a derűt komor felhőkkel árnyékolni, merjek-e beszélni arról, hogy némely legszebb rózsák szziropompájának teljessége életszervek elsatnyulásából eredt s hogy az ilyen virág így bármily pompás, mégis magára hagyva nem életképes, mert szépsége megemésztette a jövőt s illata nem rejti magában eljövendő új generációk sejtelmét.

De aztán észreveszem. hogy ez a virágos mező itt olyan liliomok, rózsák, nefelejtsek, százszorszépek és ibolyák csoportja, amelyben minden egyes nemcsak külső bájjal, de belső erővel is teljes; mindenik a magasabb öntudat és mély érzelmek kincsesháza, hogy itt a szépség nem élte ki az erőt, itt nincs keresete az üres virágtépőnek, de megértésre talál a komoly érző.

Ez felbátorít, hogy bevezessem a magunkról való beszélést.

* *

*

Mi szabadkőművesek a magasabb nézőpontra igyekezők társasága vagyunk s azt tartjuk, hogy az igazi műveltség egyik ismertető jele, rombolás nélkül gyönyört találni s legfőbb gyönyörűségünket abban leljük, ha valamit alkotni tudunk.

Mi az élet szépségeit keressük s azokat igyekszünk beilleszteni a nagy hármóniába, de mint a megrabolt mező bánatos kutatója, mi is szorongó önvádat érezünk, valahányszor ezekből a kincsekből sokat veszendőbe menni látunk.

Ahogy mind magasabb nézőpontra jutunk, mind szélesebb lesz a látóköreink, de mind homályosabb az egyes látott részlet.

Hogy aztán mégis az egész látkört átfoghassuk, szemünket fegyverzettel látjuk el.

Szemünk fegyverzete a szeretet és ez nekünk mindent enyhébben, lágyabban, színesebben mutat.

Hogy mit akarunk, hová megyünk, mit tesszünk?

Ma azt akarjuk, hogy kedves nővéreink a mi nézőpontunkra helyezkedve, nézzenek körül.

Ezért fel fogjuk tární céljainkat, viszonyainkat, útjainkat, eszközeinket, azt remélve, hogy ezzel a mai szórakozást a munka értékére emeljük.

Testvéreim! Jöjjetek segítségemre, hogy teljes világosságban mutathassuk be kedves nővéreink előtt szövetségünk céljait, a vállalt feladatokat, az akadályokat és az eszközöket!

Kedves nővéreink! Kérjük ajándékozzanak meg minket kis időre szives türelmükkel és nagybecsű figyelmükkel.

A felhívandó testvérek pedig feleljenek röviden, szabatosan és világosan a feltett kérdésekre

I. *Az a szabadkőművesség célja?*

A szabadkőművesség legfőbb célja az emberiség fejlődésének, nemesbölésének, folytonos haladásának biztosítása és munkálása.

Mindaz, amit bölcselkedő, buzgólkodó és emberies törekvéseinkben feladatul magunk

elé tűzünk, ennek az egyetemes nagy cél-
nak csak egy-egy részlete.

Fel akarjuk építeni az egyetemes boldog-
ság nagy templomát.

És amint az építéshez a fő koncepción
kívül az anyagok és munkanemek sokféle-
sége szükséges, úgy a mi munkánkban is
a tervező bölcsessége, a vezető sok irányú
szakismerete, az emberanyag önismerete,
munka és áldozatkészség, békés, szerető
egyetértés kell. (K. ut.)

II. *Mi a vezetők első feladata?*

Megismerni magát az embert.

És pedig nemcsak a szomszédunkat, ha-
nem az általános embert, mindazon tulaj-
donságaival, melyek az összeség szempont-
jából számbavehetők.

Az ember törekvéseit, küzdelmeit, becs-
vágyát, erényeit, képességeit, erőit, szenvedé-
lyeit, gyarlóságait, függőségét, cselekedete-
inek és bűneinek rugóit. (K. ut.)

Tiszta képet kell szereznii a munkakör,
az osztály és faj különfélesége szerint álta-
lánosítható jellemző tulajdonságokról, mert
az embert csak az irányíthatja, aki szándé-
kait megismerte.

III. *Miért kell a szabadkőművesség cél-*

jának eléréséhez páholyokba csoportosítani az értékes és érdemes embereket?

Azért, hogy ezeket kivonjuk érdekszférájuk kizárólagos hatása alól, mert minden ember valamely érdekcsoport körébe sodródva küzködik a létért, ahol az ellenkező érdekcsoportok tülekvéseit mindig ellenséges szempontból tekintik.

Nekünk minden társadalmi osztályt be kell vonnunk a munkába; a legszélső világ-felfogásoknak kell találkozniuk és megférniük itt, hogy ezek egymást a saját belső világgal és törekvéseikkel megismertethessék és megtanítsák egymás értékének kölcsönös méltánylására. (K. ut.)

Az önálló szellemeknek a páholyokban egymásra gyakorolt kölcsönös hatásából származó tisztelet teremti meg az egyenlőséget és az egymás legyűrése nélkül való együtthaladás lehetőségét.

IV. Miért kell a szabadkőművességnek a világot átölelő lánczá foglalni össze az összes páholybeli testvéreket?

A társadalmi érdekkörök és osztályok között mutatkozó különbségek még fokozottabban megvannak a földkerekség különböző népei között, amelyeket nemcsak érdekellen-

tétek, de a műveltségi fok különbségei, faji és vérmérsékleti sokféleség, világnézet, vallás, hagyomány, nyelv, művészet és a termelési berendezkedés ezer változata választ el egymástól.

Ezek összeegyeztetésére való a világot átölelő szabadkőművesi lánc, amely mindenünnen egybefűzi azokat, akik megismerték magát az „embert“ s ennek javáért dolgozni kívánnak. (K. ut. szabadon.)

V. Mire irányul a szabadkőművesség legelső törekvése?

Megnyerni mentül több embert az ideális nagy szolidaritásnak.

Meggyőzni minél többet arról, hogy saját boldogságát nem okvetlen szükséges társai romlásán felépíteni. Köztudatba vinni, hogy nem egymástól kell elvennünk azt, amit megszerzünk, hanem a természet nagy kincsesházából, amelynek napról-napra új kamráit tárja fel a tudomány és az emberi szorgalom.

És meg kell értetni mindenkivel, hogy a természet kincseinek meghódításában mindenkinek, — aki ép és tehetséges — kötelességei vannak, amelyeket már sokáig másokra hárítani nem lehet. (Sz.)

VI. *Megfér-e az emberek szolidaritása a hazaszeretettel?*

A hazaszeretet csak egy lépcsőfoka az általános emberszeretetnek.

Aki egy műveltségért, egy nemzetért, egy hazáért áldozni tanul, az önként jut el az általános emberi haladásért való szolidáris munka szükségességéhez.

Ettől csak egy lépés van addig, amíg belátjuk, hogy a hazat csak emberek veszélyeztethetik és sokkal szebb ezeket érdek-közösségbe vonni és meggyőzni, mint legyőzni és megölni.

A határokon állig fegyverben egymásra fogat vicsorító ellenfelek az ősvadság állapotába visszadobott emberek, akik közül a századik sem állana ott, ha rá nem kényszerítenék. (Sz.)

VII. *Mivel emelkedik a szabadkőművesség az összes emberi érdekkörök fölé?*

Azzal az irányzatával, hogy a műveltség összes javainak érvényesítésével meg akarja szüntetni mindazt, ami az embereket egymástól elválasztja és megerősíteni kíván minden kapcsolatot, ami őket összefűzi.

Főtörekvése, hogy az ember legyen mind ember és testvér. (G.)

VIII. *Együtt jár-e a szabadkőművesség kitűzött célja az emberiség törekvéseivel?*

Együtt jár, mert mint minden egyes ember, úgy az emberiség is boldogulásra törekszik.

Sőt nemcsak hogy együtt jár, hanem épen az emberiség törekvései tűzik ki a céljait is.

Mint az anyagi világban, úgy az erkölcsiben is egyenlő értékű törvények uralkodnak. Minden esemény magában hordja az újabb események csiráját.

Éppen mint a farügyben benne van az új fa, az ág, a gyümölcs és az új rügy kezdeti alakja, (Sz.) vagy amint a nyíló virág magában foglalja a gyümölcs elemeit és a gyümölcs az új növény csiráját, úgy a szabadkőművesség alkotásai is új irányzatokat, új törekvéseket szülnek az emberek között. (K. ut. szabadon.)

IX. *Van-e hatása az emberi haladás egyes alkotásainak a szabadkőművességre?*

Valahányszor a szabadkőművesség megérlel egy-egy vívmányt s azt a gyakorlatba beviszi, mindannyiszor a gyakorlati intézmény megerősítése új igényekkel lép fel. Olyan itt a kölcsönhatás, mint a villamos gépeknél.

A lány vas körül futó tekercs villamos árama a vasat mágnesezi és ez a mágnes az előtte forgatott sodrony tekercselésben ismét villamos áramot indít. Az erősödő áram felfokozza a mágneses tér erejét s ez viszont erősebb áramot termel. (Sz.)

A tavasz felfakasztja a rügyeket és bimbókat, de ugyanakkor azok védelméről is gondoskodik azzal, hogy a zord idő lehetőségeit korlátozza. (K. ut.)

Az eszmék intézményeket és az életrehozott intézmények új eszméket indítanak. Az új eszmék már az intézmények védelmére is nélkülözhetetlenek.

X. Van-e a szabadkőművességnek hatása az emberi haladásra?

A szabadkőművesség szántani akarja az előítéletek és a visszahatás bozótját. A felvilágosultság ekéjének barázdáiba beleveti a páholyok által már megérlelt nemes magvakat, ezek kikelnek és épen olyan dúsan hozzák a termést, mint azelőtt a bozót.

Ez a munka a közlekedés mai fejlettsége és a szellemi érintkezés bámulatos lehetőségei mellett mind nagyobb területen és mind jobban fog sikerülni mindaddig, míg az

egész emberiséget haladó mozgásra indítjuk. (Sz.)

XI. *Volt-e a szabadkőművességnek valamely hatása hazánkban a jogfejlődésre?*

A francia forradalom eszméit Martinovicsék (néhai testvéreink) ültették át hozzánk.

A közművelődés vezeterei mindenkor testvéreink voltak. (K. ut.)

A jogegyenlőség igéi a páholyokból sugároztak ki. A szociális eszmeáramlat megismertetése és a polgári társadalomnak azzal való megbékéltetése a páholyok és a testvérek munkájának eredménye.

Az emberi jogok kiterjesztéséért most vívtuk meg az elszánt küzdelmet s bár annak eredményeit az erőszak pillanatnyira ki is csavarta kezeinkből, a siker előbb-utóbb megéri.

Mi vetítjük a gyötrődő nyomor képeit minduntalan a jóllét szeme elé, hogy ezzel a vagyonnal járó kötelezettségeket ébren tartsuk. (Sz.)

XII. *Iáiért mutat a szabadkőművesség úgyszólván a legnagyobb állandóságot az összes emberi intézmények között?*

Azért, mert eszményei az emberi haladás

vezércsillagai és ez eszmények fénye szétterjed az egész földön.

A szabadkőművesség tagjai — az emberek — jönnek-mennek, lelkesednek és kiábrándulnak, de az eszmények megmaradnak és tovább ragyognak, akár értik meg őket, akár nem, akár értékesítik azokat az emberiség javára, akár nem. (G.) Olyanok azok, mint a napfény, amely beragyogja az egész világtértséget, akár van előtte égitest, amely felfogja és értékesítse a bennük rejlő energiát, akár nincsen. (Sz.)

Az emberek gyarlók és mulandók, de az eszme igaz és örök. (G. ut.)

XIII. Miért kell a szabadkőművességnek az elmék felvilágosításával s a szíveknek a szép, jó, neme* iránti fogékonnyá tételével törekednie célja elérésére?

Azért, mert a belépők a profánságból iskolázatlanul érkeznek csarnokunkba. Ezeknek szívükbe kell vésni a felebaráti szeretet törvényeit, tanítani kell őket szenvedélyeik legyőzésére, testvéri tapintatra, elnézésre, türelemre, szeretetre.

Még az elismert régi testvéreknek is érc-táblára vésve kellene mindig szemük előtt tartani a figyelmeztetést, hogy a szépet, a

jót, a nemeset nemcsak szóval kell hirdetni, hanem tettel és példaadással gyakorolni, hogy ki-ki magán kezdje, mielőtt másoknak prédikál, vizsgálja meg saját magát, vájjon mindent megtett-e a valódi és igaz szab, kóm. kötelezettségeiből.

Ha minden alkalommal, valahányszor összejövünk, mindnyájan számot vetnénk e kötelmünkkel, páratlan munkát végeznénk úgy itt bent, mint kint a nagyvilágban. (G. ut. szabadon.)

XIV. Miért tekintjük a szabadkőművesség céljait örök időre terjedőknek?

A természet életében nincsen megá'lás. nincs megállapodás, örökös születés, mozgás, fejlődés, változás és elmúlás van folyamatban. (K.)

Minden percnek millió a teendője a mindenségben úgy, hogy ha egyetlen egyet kiszakítanánk a nagy örökkévalóságból, világok pusztulnának bele.

Ez az örök tevékenység, örök mozgás a fejlődés okozója.

A szabadkőművesség a fejlődés szolgálatában dolgozik, ennél fogva célja soha végleg el nem érhető, örök.

XV. *Igazolja-e a történelem az örökös haladást?*

A történelem az emberi szellem nagy vívmányairól tanít s az emberi akarat nagy alkotásairól beszél.

Ha keressük ezeket a vívmányokat és alkotásokat a jelen korban, bizony sokszor azoknak csak a romjait találjuk meg, pedig alkotóikat annak idején szintén az örökös fejlődés hite lelkesíthette. (K.. ut)

Csakhogy jöttek utánuk korcsosult utódok, akik a nagy szellemek művelt vityillóik alakára raggatták fel, lánglelkű művészek márványba faragott remekeiből meszet égettek rongyos viskók összetákolásához.

És mindezek dacára: van haladás.

Az újkor a szellem termekéit újra alkotja bővíti, a letört remekeket restaurálja.

A kiégett kultúra után pihen egyet a faj, de aztán ismét magas szökeléssel indul előre, tovább a régi útmutatás nyomán. Erről korunk tehet méltón tanúságot.

XVI. *Közel van-e vájjon már a cél?*

A cél mindig messze lesz. Távolságát gyarló szemünkkel fel sem mérhetjük. Valahányszor magunkat hozzá közel érezzük, mindannyiszor úgy járunk, mint a

magas hegyek vándora, aki már a csúcsra indul, mikor közben ismét egy völgyre bukkan.

Csak az a különbség, hogy a hegymászó végre az utolsó völgyet, az utolsó akadályt is átlépi s aztán a csúcsra juthat, míg előttünk mindig új, mindig magasabb csúcs tűnik fel.

De ez nem kedvetleníthet el, mert céljaink természetében fekszik azok folytonos fokozása. (Sz.)

XVII. *Hogyan haladjunk tehát a cél felé?*

Úgy, hogy előre soha se a legtávolabbi, a legmagasabb csúcsot vegyünk célba, hanem csak a közeli magaslatot.

Minden magaslat, amelyet megjárunk, közelebb visz a végső célhoz még abban az esetben is, ha közbe újból völgyet kell megjárunk. (Sz.)

A természet belénk oltotta az alkotás vágyát, de egyúttal szembe állította a munka akadályait is.

Ezeket csak a munka győzheti le. Dolgoznunk kell tehát. Minden megtett lépésünk előre viszi az általános haladást s bármily kis siker új sikerek kiküzdésére lelkesít. (K. után.)

XVIII. *Milyen eszközök állanak a szabad-*

kömvesség rendelkezésére célja felé való törekvésében?

A felvilágosítás, a megértés, az irgalom és a szeretet.

A társaság szabadon mérlegeli és vizsgálja a viszonyokat s elfogulatlanul hirdeti a megállapított igazságokat.

Segíti a gyámoltalant, fölemeli az elesettet, vizsgasztalja a szerencsétlent, védelmezi a megtámadottat s korlátozza a hatalmast.

Ezzel a munkásságával minden szívet megejt és megnyit, minden elmét megtermékenyít fogékonysággal a szépre, a jóra, amelyet tőle az elfogultság a vakság várába nem sáncolt. (Sz.)

XIX. *Hogyan kell bánni a szabadkőművességnek a társadalommal és annak előítéleteivel?*

Ernyedetlen kitartással, lépésről-lépésre haladva kell meghódítania minden talpalatnyi földet, minden bezárt szívet és minden elfogult elmét.

Útján céljának mocsoktalan tisztasága a világító szövétnek, a szívekhez kulcsa a szeretet, az elmékhez az igazság.

Hirdesse tehát az ember gyarlóságait,

tegyen meg mindent az anyagi és szellemi elnyomatásban görnyedő népesség felemelésére. (Sz.) Legyen közvetítő a harcban álló osztályok között (G.), szószólója az elnyomottaknak, lelkiismeretfurdalása az elnyomóknak. (Sz.)

Vigye küztudatba a dolgozó osztályok nehéz sorsát, így jut mind közelebb a kitűzött főcélhoz, hogy „az ember legyen mind ember, mind testvér a lent lévő és a fent lévő egyaránt“. (G. ut.)

XX. Milyen szerep vár a nőkre a szabadkőművesi munkában?

Komoly munka. Egyelőre a testvérek lelkes támogatása, majd új küzdelemre való sarkalása, később, a jobb idő eléréstével vállvetett együttes nehéz küzdelem, melyben a nő mindinkább tevékeny lesz.

Mai társadalmi rendünk igazságtalanságai a féfiuralomból és az által keletkeztek. Ezek gyökeres megszüntetése csak akkor remélhető, amikor a nők az ember teljes jogaival felruházva segítségül jönnek.

De nem az a nő, akiért a középkor Don Quijotte-jai szélmalomharcban törtek lándzsát s amig közüle néhányat az édeskés,

de émélyítő hódolat kultuszával környékeztek, ugyanaddig millió és millió másikat aljas elnyomatás alatt tartottak, se nem az a nő, aki napjainkban az élet minden kötelességét lerádván, mint virágházi növény, kényesen pompázik vagy unalomban sorvadozik kicsiny körének megalázó szórakozásai között, hanem a munkára nevelt művelt nő, aki Ellen Key szerint „megérti a természet törvényeit, azok szükségszerűségét. a haladás menetét, akiben meglesz a társadalmi szolidaritás érzete, aki maga is érzi a társadalom bajait, aki többet tud, tisztábban gondolkodik és igazságosabb, mint a mai művelt átlag“.

Ez a nő testileg edzett, tehát derült és jó, szellemileg fejlett, tehát bölcs és gyöngéd.

Az ilyen nő nem függeszti fel női hivatását, nem lesz a férfit utánzó, u. n. emancipált, nevetséges nő, hanem lesz minden oldalról hármónikus megnyilatkozása az örök nőiségnek, lesz felvilágosult polgárnő, felruházva a munkásnő erejével és szívósságával s a magas műveltség fölényes szépségeivel.

Ezek csapata fog utat törni egykor a szabadkőművesség ódon falai közé is és ez

segíti győzelemre majdan az igazi humánizmust akkor, mikor az a tőke és kiváltságok mesterkéltségek ellen az utolsó, elhatározott ostromot intézi.

Erre az ostromra fegyverkezzünk nővéreim!

TARTALOMJEGYZÉK.

<i>Nagy célok.</i> Ünnepi beszéd az Árpád páholy 30-adik évfordulóján, 1900. május 26-án tartott nővérmunkán.....	5
<i>Jánosnapi beszéd.</i> Árpád. 1902	15
<i>A nagymester előtt.</i> Árpád. 1903	25
<i>Újévi üdvözlő.</i> Árpád. 1905	31
<i>Akarat és képesség.</i> Láncbeszéd a „Szeged“ pá- holy alakuló munkáján 1910. június 18.....	35
<i>Március 12. Március 15.</i> Emlékbeszéd 1911. márc. 13	39
<i>Március 15.</i> Ünnepi beszéd	45
<i>Október 6.</i> Emlékezés	53
<i>Gyászbeszéd.</i> Év-úton	59
<i>Nővérmunka.</i> 1913. március 16	63